

САНА ОЛОХ

Х а н м а т

1931 снл алтынны
ийтай тахсар;

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 150 (5040)

1977 снл. Ахсынны 17 күнэ
СУБУОТА

Сымакта
2 хэрчм

Советтар дойдуларын үрдүк кирбиилэрэ

ССРС Верховнай Советын сессиятыгар

Билэги дойдубут онус пятилетка үбүс сылыгар экономическай уонна социальной сайдымга дойуоннаах хардыны оноруора. ССКП Кини Комитетын ахсынны 13 күнүгэр буолан ааспыт Пленума бары партийнай, советскай, хаһайыстыбаннай, профсоюзнай уонна комсомольскай таргилтэлэр сүрүн сорууттарынан хас биирдин үлэ коллектива, оройуон, куорат, уобалас, кыраай, республика 1978 сылга көрүлүбүт соруудахтары толорорун эрэ буолбакка, ону ааһан аһары толорорун хааччыны буоларын төһөрөөһүн бэлэтэбитэ.

Пленум 1978 сылга ССРС экономической уонна социальной сайдымтын Государственный быһаанын иттиһинэ ССРС Государственный бюджетин бырайыактары сүннүүнэн билиэбитэ уонна олору дойду государственнай быһаанын үрдүкү органын депутаттары көрүүтүгэр киллэрэргэ уураах ылыммыта.

ССРС төхөсү ыгырымлаах Верховнай Советын VIII сессията үлэтин Кремльгэ ахсынны 14 күнүгэр саадалаата. Саремарда 11 часка Союз Советын уонна Национальностар Советтарын холбоһуктаах мунньахтара аһыллыа.

Депутаттар уонна мандыттар табырактары Ю. В. Андроповы, В. В. Гришины, А. А. Громыконы, А. П. Кирилленоны, А. Н. Косыгины, Ф. Д. Кулакову, Д. А. Кунаевы, Н. Т. Мазуровы, А. Я. Пельшени, Г. В. Романовы,

М. А. Суслыовы, Д. Ф. Устиновы, В. В. Щербицкийи, Г. А. Алиевы, П. Н. Демичевы, В. В. Кузнецову, П. М. Машеровы, Б. Н. Пономареву, Ш. Р. Рашидовы, М. С. Соломенцевы, К. У. Черненконы, И. В. Капитоновы, В. И. Долгины, М. В. Зимянины, Я. П. Рябовы үһүс ытыс тыаһынан көрүстүлэр.

Сессия күннээһи бэбизскэтэ билгэргэнэр:

1. ССРС Верховнай Советын Президиумун чилиэннэрин талыы.

2. 1978 сылга ССРС экономической уонна социальной сайдымтын Государственный быһаанын туһунан.

3. 1978 сылга ССРС Государственный бюджетин уонна 1976 сылга ССРС Государственный бюджетин толоруу туһунан.

4. ССРС Верховнай Суутун талар туһунан.

5. ССРС Верховнай Советын Президиумун Ыйаахтарын билгэргэ туһунан.

Күннээһи бэбизскэ бастакы болшуроһугар ССКП КК Политбюротун чилиэнэ, ССКП КК секретара депутат М. А. Суслыов эитэ. Кини ССКП Кини Комитета ССРС Верховнай Советын Президиумун састабыгар депутаттары А. И. Шибазевы — ПСБСКС председателин, Б. Н. Пастухову — ЫБСЛКС КК бастакы секретарын, Е. К. Федоровы — академигы талар туһунан этии киллэрэри наадалаарынан аахпытын иһитиннэрдэ.

ССРС Верховнай Совета ССРС Верховнай Советын Президиумун чилиэннэринэн депутаттары А. И. Шибазевы, Б. Н. Пастухову, Е. К. Федоровы талар туһунан биир санаанан уураах ылыммыта.

«1978 сылга ССРС экономической уонна социальной сайдымтын Государственный быһаанын туһунан» дакылаатыгар ССРС Министрдерин Советын Председателин солбуйааччы, ССРС Госпланын председателин депутат Н. К. Байбанов быһаанына онус пятилетка сүрүн социальнай-экономическай сорууттары быһаарыга туһуламмыт длаһаллар комплекстарын олоххо киллэрэри көрүлүнэ диэтэ. Былаан туохтарга туһуламмыттар кылаабыһаа — производствонн интенсификациялааһын. Норуот хаһайыстыбатын салалаларынан үлэ онорумтуотун 1976—1977 сылларга дьингээхтик ситиһиллэбит сыллаабы орто үүтүтүнээһэр, быраабыла күрдүк, өрдүк үрдүк тэтим бэлэтэһинэ.

Туттууга уонна мунньуунууга туһаныллар национальнай дохуот 15,6 миллиард солкуобайынан улаатар. Ити национальнай дохуот быһылыгы үүтүтүнээһэр 4 миллиард солкуобайынан улахан. Капитальнай угуулар, бастатай туран, үлэтин турар предприятиелары техникескэй өтүтүнэн саталыы сөбүлээһингэ туһуланаллар. Былаан бырайыага науканы уонна техниканы сайыннарыыга үрдүк сорууттары көрөр.

Бары союзнай республикалар норуоттары хаһайыстыбаларын салгыы сайыннарыы көрүллэр, уопсай государственнай экономической сорууттары быһаарыга кинилэр киллэрэр кылааттара улаатар.

Нөһүлүннэ биирдин дууһаты (Бүтүүтүн 2-с стр. көр).

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ, СОЦИАЛЬНАЯ САЙДЫБЫТ ДЬОҕУОННААХ ПРОГРАММАТА

ОРОЙУОН ҮЛЭНИТТЭРЭ ССКП КИНИ КОМИТЕТЫН АХСЫННЫ-ТААБЫ (1977 с.) ПЛЕНУМУН УУРААХТАРЫН, ПЛЕНУМГА ССКП КИ ГЕНЕРАЛЬНАЯ СЕКРЕТАРА, ССРС ВЕРХОВНАЯ СОВЕТЫН ПРЕЗИДИУМУН ПРЕДСЕДАТЕЛЭ ТАБААРЫС Л. И. БРЕЖНЕВ ЭТИИТИГЭР БЭРИЛЛИБИТ БАЛАҕЫАННАЛАРЫ УОННА ТҮМҮК-ТЭЭНИННЭРИ БИИР САНААНАН БИИРИИЛЛЭР.

ТЫА СИРИН ҮЛЭНИТ ДЬОНО БУ КҮННЭРГЭ ССРС ВЕРХОВНАЯ СОВЕТЫН VIII СЕССИЯТЫН МАТЫРЫААЛАРЫН СҮНҮЭН ӨРӨ КӨТӨҮЛЛҮӨНЭН, ДИРИН АСТЫНЫНАН СЭНЭЭРЭЛЛЭР.

Кыылы иитээччилэр бэлэхтэрэ

Хатылы кырымахтаах хара са-хатыстыбаллаах тыринни туттар-былы иитээччилэрэ Улуу Октябрь юбилейдаах сылыгар ордук төрө-һиннээхтик, үрдүк көдүүстээх-тик үлэниллэр.

«Сымаһаас кыһыл көмүс» сма-дын маастардара Т. В. Илларио-лова хас биирдин ийэ саһылган өртотууан 4,4 оҕолу, кини дьү-сэтэ А. Н. Хоютанова 4,2 төрүү-үүлэн ордук үчүгэй көрдөрүүлэ-ниллэр.

Ферма коллектива бу күннэргэ ийэ дойду валютнай фондугар хайһы-үйэ 500-төн таһа бастыг

да. Хатыллар быһыл кылааннаах түүлээһи туттарыы былаанна-мун кырата 20-чэ тыһымыча солкуобайынан аһарарга суотта-наллар.

ССКП КК субу аҕай буолан ааспыт Пленумун уураахтарыгар эһинээтээн, тыа сипи кыһыл иитээччилэрэ юбилейдаах сылы үрдүк көрдөрүүлэрдээх түмүк-түүргэ уонна үүнэр дьылы үчү-гэй бэлэмнээх көрсөргө бигэ бы-һаарылымлаахтар.

Н. БАРАШНОВ.

ЭДЭР ШОФЕР ПЯТИЛЕТКАТА

Комсомолец Валерий Барашков Субуруускай аатынан сов-хозка эрэ буолбакка, оройуонга мунэ кизитик биллэр.

Эдэр механизатор ММЗ-555 ав-томобилинан бу ааһан эрэр сыл 11 ыйгар 210754 тонна-кило-метры онорон социалистическай куоталаһыга бастаан иһэр. Ки-ин, бу тэтимни салгыы ыһысты-

бакка үлэлээтэһинэ, пятилетка-таабы соруудаһын болдоһун биир сыл иһинэ толорор кыахтаах.

Валерий бу кыһынны ыһаас күннэргэ совхоз, отделение су-һал наадаларын толорон массы-на баранкатыттан илиитик араар-бакка көрүтэ дьулуурдаахтын үлэлиир.

П. ИВАНОВ.

Үлэ мындырдарын баһылылар

Агафья Тарасовна Кузьмина Биччаттар байлалары кыраһый салайар «Юбилейнай» итчат-зом-сомольскай ферматыгар сылын айы орто оскуоланы бүтөрбөт кыргыттар көлөн чулуу манньы-сыт, итчат наставнига баай омы-тыгар үөрөнөн сүөсүһүт мындыр идэтин баһылылар.

Ферма коллектива сыл ахсын ыһыныксыттар социалистическай куоталаһыларын көбүлүүр уон-на оройуонга саамай үрдүк көр-дөрүүлэри ситиһэр. Юбилейдаах ыһа ааспыт 11 ыйгар манна фуражнай ыһах ахсыттан орто-тууан 2590 кг үүт ыһылына.

Группкомсорт Елена Григорьевна комсомолкалар Зоя Андреева уонна Наталья Лукина ыһымыч эбэхтээһини бэлэһини куруук аһа-ры толороллор, мадды бастыгыгар кинилэригэр сылдьааллар.

Е. СТРУЧКОВА.

Сүөһү иитиитигэр оруолбутун үрдэтиэхпит

Оройуон специалистарын социалистическай ЭБЭНЭЭТЭЛИСТИБЭЛЭРЭ

Онус пятилетка баараҕай со-лээһини нуунаарын санитарнай туруктары ситиһинээхтик олоххо киллэрэр, производство көдүү-һүн уонна бордүүксийа хаачыс-тыбатын үрдэтэр туһугар рес-публика тыатын хаһайыстыба-тын бастыгыгар уонна ыаллыы-Амма оройуонун сүөсүһүттарин ыһырымыларын өйөөн, биллиги — оройуон тыатын хаһайыстыба-тын специалистара уонна техник-осменатордара 1977—1978 со. сүөһү кыстыгар манньык үрдэ-тиилэбит социалистическай эбэ-һэтээһини ыһынабыт:

— кыстык устата хас биирдин фуражнай ыһахтан 750-нуу кг үүтү ыһар, борооску орто эблэ-һитин 100 кг-га тирдэри сити-һэргэ;

— хас биирдин техник-осеме-натор бейэтин биллиити күннэ-үрдэтин, искусственной спэма-

ройдэри татуировкалааһынны ы-тарга, бороода атыр оҕустары ордук көдүүстээхтик туһаларга;

— общественнай сүөһүнү сазе-кы, күһүгү бонтировкалааһы-ны төрөөһиннээхтик ытарга;

— сүөһү иитиитин хаачысты-баннай көрдөрүүлэрин туһулаан государство туттарылар сүө-һүлэр 90 бырыһыаннарын кү-һүгү уотууга туруоран, 1000 сүөһү үрдүк уйуулааһынан ба-рарын, хас биирдисини орто ыйааһына 320 кг-тан итэрэһэ суох буоларын ситиһэргэ;

— үүт хаачыстыбатын уонна табаарыһаһын үрдэтэп иһэргэ, фермалар санитарнай туруктары салгыы туһулаан, туттары-лар үүт 20 бырыһыаннаах итэ-рэһэ суоҕа бастакы суортаах

буоларын ситиһэргэ;

— сүөһүнү эмитир-сэрэтэр үлэлэри быһааннаахтык ытар-га, сыстыганнаах ыһымылары утары прививкаларынан обще-ственной сүөһүнү барытын ха-барга;

— кулун деловой тахсымта 80, ыһырай деловойа 72 быры-һыантан итэрэһэ суох буоларын ситиһэргэ. Ити иһинтээн лабо-раторнай чинчийиллэри эрдэттэн ытарга, 10—15 хоно-хоно ята-минизацияны онорон иһэргэ, ыһырайдыгэ эмитир-сэрэтэр пре-параттары утумнаахтык туттар-га;

— 1978 сылга Эрилик Эрис-тин аатынан, Карл Маркс аа-тынан совхозтарга уонна Субу-руускай аатынан совхоз Соло-вьевтаагы отделениетыгар цнаах сүөһү брутеллеһуан манньы-

тып букатыннаахтык туоратар-га, сүөһү куйуктаан сутулуу-тун лаппа аччатарга;

— сылга сыстыганнаах ыа-рыларын уонна илиитини ута-ры эмитээһини утумнаахтык ы-тарга, сылга структуратын туу-сарыга ахсаабат болжотону уурарга;

— наука уонна бастыг омыт ситиһиннээһини олоххо киллэри-гэ хас биирдисит уонна кол-лективнаан айар, быһааннары онгостон үлэлииргэ, совхоз ахсын 10-тан итэрэһэ суох сүөһү ии-титили маастарын бэлэмнииргэ, зооветкрукыттары утумнаахтык үлэлэтэргэ;

— хас ферма ахсын ыһытык ыһаарыгар сүөһүгэ эһи аһылык дэлэйлик бэлэмнээһини уонна көдүүстээхтик ситиһиллэри ситиһэргэ.

(Эбэхтээһини бэ-спецна-листар оройуоннаағы сүбэ мунньахтарыгар биир санаанан ыһылымыта).

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. нэр).

гар тиксар дынцнэх дохуугу
бырхманын улсатмнны
бэлтгэн.

Промышленность өнгөрөн та-
наарындын нэгдэгийн 4,5 биры-
ныанын, ол нхнгэр «А» боло-
бордуукууятын 4,7 бирыныа-
нын уонна «Б» болох бору-
дуукууятын 3,7 бирыныанына
үрдэтин курулур. Былазгит
улахын болгомото производств
үүнүүтүгэр уонна куруот тутта
талаардарын хаачыстыбалары
улааттына түбэсыйлына.

1978-снл бйлаалын бырайм гар, днтэ салгыг дахиаатчн партишан кртыллн онгол улбуут тга халаахныбатын промодототол - интенсификацлааын унун камизох компекслн программатын салгыг олзхо; киллэрин, кини материалнај техниксай базатын бөгдөртүү бөрдүүлсүйлнн онгорон тавааныг мэддн үүнэ туруутун хлаачийлын базитэвн.

Түндүк халкыбыстыбытын валово бордодуужуулатын көзөмөй 197 жылда бизе салмакх быланы сору диктарын таһымнан, 132 миллиард солкубайлаах көзөмөйлөй быһылыныа. 220 молуёун тонна бурдугу, 7,5 молуёун тонна погосоченины; 96,2 молуёун тонна саларнай сүбөкүлэни, 8, молуёун тонна сырең-хлөпөгү, 95,4 молуёун тонна үтү өчүсүн таһалары болонтоно.

Үлэ комплекстар бүтүүнү түсүр тыга хайналыстыбатын санынанымыга 33,5 мөлүйөм солкуобайдаах, ол нийсүр 22,7 миллард солкуобай государственна капиталынай угуу анынна. Онуоң 7,3 миллиартан тахса солкуобай миллиарацияда уонна сапта сирдир туһада таһаарымыга туһуналында.

Витэ сыйлаах былаан сорууда тундугаа сөн түбэһиннэрин тухай хаһаайыстыбатын техниканын бэриэстэрин көрүлгэтин, сүөһү интэһитин уонна сүөһү аһылытын бэлэҥнэрин массынналааһын бэриэстэрин тухай. Тыл хаһаайыстыбатын 361,5 тыһыынча тракторда 270 тыһыынча таһаас таһар атомобиллар, 110 тыһыынчэттэххэ бүрүк хомуйар комбайнар барилаллхтара.

РСФСР Хара буура суох зон
тыгар тыа хаһаайыстыбатын са
лыы сайыннарыыга 1978 сыл
7,1 миңиэра сокуобайдаах, эб
тэр 1977 сылга бэриллэбиттэр
13 бырыһыаннан элбэх, кап
талынай үгүү көрдүлэр.

[illegible]

1978 жылга дейди сөрөх о
туеннарытар өгөрөн танаар
айга салааларын үлэһиттер
орто, хамнастаах категориялар
ставкаларын уонна хамнас
рын үрдүтүн салгыны ынатталы
үлэ тилибүрө көрүүт - хаһаай
тыбатын баһылымыр-көһүлүүр
лаларын: хара уонна өнн
металлургия, текстильнай п

мыншенность, тутуу уонна т
хаһаайыстыбатын улаһытэри
сорох категорияларыгар үрдэти
лэр.

Көзөр сынга рабачийдар уон
сулууспалаахтар ыйдаары ор
хамнастара 159 солкуобай
оттоң колхозтаахтар үлэтэр
ыйдаары төлөбүр 107 солк
байга тиридиллэхтэрэ. Тут
общественнай фондолара 1
миллиард солкуобайдаах буолу
чара уонна нэһилииниэ дуу
тын баһыгар аахтааха, 4.4 б
рыһианинан улаатыннарыллы
тара.

1978 сылга үбүлээһин ба
көтөчниктарын суотугар 110 м
лүйүөнтөн ордук квадрат
метр кэннээх олоһор дьыһар
туһуохтара, олохторун-дьаһах
рын усулуобуйатын 10-тан т
са молуһун дьоннор тупсар
ныһахтара.

Дорубуйа харьстабылын с
йашиары ССКН БК уонна СС
Министрдарын Советын «Порт
дорубуйатын харьстабыл
салгын сайыннарар дыһаал
тустарынан» уураахтарынан
руйдубут дыһааллары олох
киллэринин учуоттаан ытыллы.
Былаагыга айылганы харь
тааһыгыга итээнэ айыла
сурсаларын мунуттуур кэдьү
тэхник туһаныгыга туһайыла
быт дыһааллар эйгэлэригэр
рудахтар олохтоонулар. Дан
лаатчыт байыгы дойдубут улаа
тэре 1978 сылга коммунист
ческэй тутуу бары үчүаста
рыгар сыга улахан кыайыла
ситиһэллэригэр уонна онус
тизетка үһүс сылын былаан
рын толороллоругар итэ
аһары толороллоругар өрөнэ
эҕа.

1978 снлга ССРС - Госуд
веннай бѳжетын уонна 1
снлга ССРС Государствен
бѳжетын толоруу тѳхунан
кылааты ССРС Үбүн минни
депутат В. Ф. Гарбузов огор
Кини Государственной. бѳд
дохуокка 246,2 миллиард -
куобай суумалаах уонна ор
куокка 246 миллиард солку
суумалаах киллэриллэрин и
тиннарда. Бѳджет норуот хай
йыстыбатын сайыннарынын,
хиттер олохторун материал
уонна культурнай табынын у
тинни, Советский государе
обороналарын дѳбѳруун бѳѳ
тѳүнѳ соп буолар кѳѳмэй,
средстволарынан халачыйар.

Ахсынны 15 кунугар Крест
гэ ССРС Верховнай Советын
сесеният некис кунун улзалт
Палаталар—Союз Советын у
Национальностар Советтарын
тус-тусна муниахтарыгар д
таттар 1978 сылга ССРС эк
мическай уонна социальный
дыттын Государственный бы
нын итинэн Государствен
бюджетын уонна 1976 сы
ССРС Государственный бюджет
толоруу туһунан башпуруост
тула эрдэ садаламмыт кэпсэти
саллаасталар.

Арагтардар ССКП Ыйын Ком
ты ахсынны 13 күнүгөр бу
лаасын Пленума, оино табал
Д. Н. Брежнев огорбуг үд
этнннн партия XXV съезиннн
руоруулабуг социальнай-экон
ческая программаны олоххо
лариннн сүнгэн гүмөр оруул
нын туһунан этиллээр.

Сессията онус пятилетка
сылыгыр дойду экономикага
пәрдиң үүнүмүз

болжолдонго. Прогнозласында
салаалара салтты сайыныарылы-
нылар. Бу салттар уратыларынан
производство техник-экономичес-
кай тагыма уонна бордохуксуу-
хаачыстыбата үрдэтиинэ буолар.
Производство уопсай көзмөйө 10,9
бүтүһүмүсүнэн улаатыыра.

1978 снл ылааны тлрүү дьһуннаах усулуобуйатын, дин бдизтннэ сессиа, государственнай плановой дысинплиннэи бгбгртүү, ха бирдин прдприяте, ха бирдин түгүү ылааны тлрүүнү хаачыйы буолаалар

Элбэх этнидэргэ производстваны үчтгэйдик тэрийнигэ олобуран билааны бары көрүгүнэрингэ толоруру уонна аһары толоруру ситиһэр бастыг коллективтар омыттарын киэтиник тарбатымы үлэ онорумтуота түргэн тэтиминэн үүнүүтүн хаачыыйар, боро дуускуйа хаачыстыбатын уонна кыанталары туһаныыны тупсарар материалнай ресурстары кэм чилиир иһин социалистическай куоталаһыны бары өттүнэн сабыллыаһын суолтата билиэтэниэ.

Рига тагас өрөөчүүтэ депута
Т. Б. Мазуре хаймы-үйз пятилетий
үлүс сыйлы былаанын толортуу
тухунан ийнтинэрбитин сессии
кыттымлаахтара ытыс тыаһың
корустулэр. Текстильница пред
приятиега «Аттыбар биир да хаа
дан иһээччи суох буолуохтаах
дин дозуннаах социалистическа
куоталаһын кыэнник төһөбитин
аһитинирдэ. Ити хамсааһын оло
советский уобараныгар сөл түб
һэр, диэтэ киһи. Биир дараны ка
питалистическай дойдута рабоча
хаалдан иһээччигэ бэйэтин хары
тамакка көмөлөһүө суога. Оһи
хас биирдин киһи бэйэтин эр
туһунан, үлэтэ суох хаалбат ту
һунан толкуйдурга күһэллэр. Т
Б. Мазуре, АХШ-гар ычат дел
гациятын састаабыгар сымдыһа
ону илэ хараһынан көрбүтэ. Ка
питал эһигэтин рабочаһын бал
һаныытыгар төһүөн көрдөхх
советскай дьоннорго хааччыла
социальнай бырааптар, ол иһигэ
үлэбэ быраап, хайдахтаах курд
лагуудара ураты чуолкайдык би
лэр диэтэ депута.

Тыя этэзэччилэр тыа хаһаайы-
тыбатын сайыннарым, кини м
териальной базатын бөрөгөтү
партиянан ырытыллан өгөһүлл
бут үһүн кэмнээх программа
биниги дойдубутугар утумнаа
рык олоххо киллэриллэрин б
лиэтэтилэр. Тыа хаһаайыстыб
тын үлэһиттэрэ быйыл күн-дь
уустук усулуобуйаларыгар кыр
та сүөх — ситиһинилэрдэниилэ
Украина бурдугу үүнэрээччи
ра рекорднай бурдугу — 1 ми
лиард 127 молүйүүн бууту
государствога атылаатыла
Советуонкамыр нууһинарга а
бастаан 5,7 молүйүүн тонна с
реп-хлопцы туттарбыт Узбек
тан сире өгөрээччуларын сит
ыһиллэрэ үрдүк.

Бааһынай билэгийн ууст
массыналары, алектричество
химияны, агротехнической уоп
зоотехнической наукалары кы
ры ороһор. дьэ Бретс
уобалас Пинский оройуонун
«Оснэжиңай» колхоз председа
лэ депутат В. А. Ральце. Р
дьон ордук үрдүк уопсай үөр
тээх уопна профессиональ
бэлэмнээх буолалларын модьуй

Колхознай производство
ры учаастактарын биллилт
та специалистар салайалдарын

дүрэн уугуулзаахтай үр
тухуугар хаааиймыстыбаа элбэ
огоһулуунна. Билигин манна үр
дүк уонна орто үөрэхтээх 4
спецналистар үлэлииллэр.

Экономика бийаармылаах са
дааларыгар үлэ үчүгэй түмүктө
рө норуот олобун үйгүтэ үрдэ
һинигэр, советский дьон кул
турнай таһымнара үүнүүтүгэ
түбэртилэр. Норуот олобун үйгү
түн үрдэтингэ туһуламмыт уоп
сай государственный дьаһаллар
олоххо кылларстынэ пятилетка
кы сылыгар 5,7 миллиард солку
бай ороскуотанна.

Кэлэр сүл быладаныгар эргин уонна нэһилиэнньэни хааччыллыы айгэтин салгы сайынныры көрүүлэр. Одоххо-дьахха өтө кээмэйэ 8,5 бырыһыанына ол иһигэр тыа сиригэр — 10 бырыһыанынан улаатыннарар дьаба. Оскуолага кириэх иннинэ оро үчүрдүннеларга колхозтар тиэниэрин киллэр туран, оҕолор ахсаанинара 1971 сыл бүтүүтүгэр 13,4 мелүйүүгө диэри албатиливээ. Госудствений средствалар суоттары 507 тыһымча миэстэлээх оскуолага кириэх иннинээри үчүрдүннелара, 1,2 мелүйүү миэстэлээх уопсай үөрэхтээх оскуоалара, ол иһигэр ангартан ордуга тыа сирдэригэр, туулуохтара.

Производство үрдүк культу
та уонна уонсай культуру ит
нэ үөрэхтээх буолуу хардар
сибээстээхтэр, диэтэ Чирчиктээ
электрохимической комбинат
паратницата депутат **В. А. Сильева**. Чирчик куоракка б
иллээх көргөнтэ түмсөн 38
ционалыыстар предствителл
олороллор уонна үлэллиллэр.

Депутаттар 1978 сылга
Государственный былаан соруу
тара бөдөн кээмәйдәх эконо
мической проблемалары кәлим
быһаарга, бары союзнай рес
бликалар экономикаларын у
культураларын бийргә дьүөрә
сайыннарыҕа туһуланалла
бәлиэтәтиләр. РСФСР или
оройуоннарын Өҥөрүмтүө

Орешков Б.

Атын сайыннаар дьаһаллары өлөх
хо киллерин быһаарылаах
һуерунэн тутуу буолар, диэн
директэ сессияга тыл этэр.
РСФСР Министрдарин Совет
Председателин солбуйааччы де
тат А. М. Калашников. Бу п
деткаба зонага капиталнай угу
лар уонна тутар-танар ула
биллэрдик улааттылар. Ол эр
бу сымаларга тигэрдилибит соруд
гар ситэ толоруллубатылар.

Атын даҕаны депутаттар
критическэй этиллэри өйөрдү.
Араатардар болдомтону произв
ство резерваларин толору туһу
мыт эбитэ буоллар, экономик
сайыннарыныга өссө улаханы
тиһиэх хаалбытыгар туһайдылар.

Депутаттарга Союз Совет
уонна Национальностар Совет
рын бастайааннай комиссиялар
бюджет дохуотун 135 мелүүөн
солкуобайынан эбэн бизэргэ м
киллэрбиттэрэ итинниэрелин.
Комиссиялар ороскуоттары
йуоннар килиннэрин, оройуон
бас бөрүнэр куораттары үг
работчай бөһүөлэктэри түспү
тутууга 10,5 мелүүөн солку
йынан, уорэх, доруобуйа зар
табылын учреждениеларыгар
вентардары, оборудованиелары
лууга итинниэ дыһэлэрин ка
тальнайдык өрөмүөннээһинигэ,
циальнаян хааччыйылыга 113,5
луйуөн солкуобайынан, семс
уонна бөһүөлэктэри Советтар
вентардары, оборудованиелары
лунууларыгар, дыһэлэрин ка
тальнайдык өрөмүөннээһинигэ
мелүүөн солкуобайынан э
бизэрэр кыхах баар диэн аарах

Бары тыл эппит дьон
сылга дайду экономической
на социальной сайдытыгы
дарственной былаанын уонна
сударственной бюджетин, О
Верховный Советын палата
бастайааннай комиссияларын
нөрүүлэрин уонна эбии
учуоттаан туран, бирегэ
эттилэр.

CCTA.

Оройуон Бочуоттаах гражданина

СССР райкомун бюротун уонна
райсовет исполкомун холбоһук-
таах муһинахтарын 1977 сыл
ахсынньы 5 күнүгээри уураагы-
нан партийнай, советскай уонна
хаһаайстыбаннай органнарга

ер сыллаах эңкилэ суох үлэ-
ниин уонна 60 сааһа туолбур-
дан сибээстээн Дьячкова В.
вара Николаевнага Чурапчы ор-
йуонун Бочуоттаах гражданин-
аата Ингридинна.

ОСКУОЛА БАСТАКЫ ЗАНЯТИЕТА

Оройуон партийнай, советскай, хаһаайыстыбаннай активист оскуолатын бастакы занятиета буолла. Истээччилэр «Тас экономическай сиббэстэри сайыннарымы — сайдыыдаах социализм уусудо. буйатыгар» ССКП политикатын дьоруунаах туһаайымыта» диэн темаҕа «Саҥа олох» хаһыат редактора А. Е. Чингигинов, «Тыа хаһаайыстыбатын производ-

ЧУРАПЧЫ СЕЛЬСОВЕТЫН ИСПОЛКОМУГАР

Сельсовет исполкома народнай депутаттар уон алтыс ытыр-
лаах сельскэй Советтарын IV сессиятын 1977 сыл ах-
һын 20 күнүгөр сельсовет хонтуоратыгар ыгырарга быһаар-
ды. Сессия көрөр боптуруоһа:
«ССКП XXV съездин уураахтарынан сибээстээн үлэһиттэр
тарын кытта үлэни салгыы тунсарар туһунан» ССКП КК уу-
рды уонна «Үлэһиттэр үтүсүүлэрин, сайабыллыанналарын
этиһилэрин быһаарыы бэрээдэгин туһунан» «ССРС Верховный
Совет Президиумун Ыйаардыы олоххо киллэрини» Чураачы
ветын исполкомун үлэтин туһунан», ССКП райкомун бэрэ-
тутуу ахсыһын 25 күнүнээди уураады олоххо киллэрин сору-
туну туһунан, Дакилаатчыт — сельсовет исполкомун пред-
седателя солбуйааччы Н. П. Григорьев.

ШЕФТЭЭХТЭР КӨРҮСТҮЛЭР

13 М-дээх СПТУ коллектива Карл Маркс аатынан совхоз Одьулууннаадым отделениетин кытта шефтаном биригэ үлэстэбитэ хайыс да сыла буолла.

Сотурутаадымта одьулууннар 9 кинилээх делегациялара кэлэн уонлине коллективин кытта көрүстэ.

Управлюючай С. Х. Матвеев салайар отделениетин үлэтин-хомуналын уонна быһааргы кыстык тирээи турар сорунтарын тус-тарынан билиһиннэрдэ.

Көрүһүүгө биригэ үлэстэһинигэ ситиһинилэр, итэрдэстэри-мийи туран, элбэх этиилэр оһоһулуннулар. Олору үчүөттөөн ту-ран шефтаном сага дуогабара түһөрүлүһүнэ.

Г. КОЛЕСОВ.

Сага дьыл субу чугаһан кэлэ, Москвага бэйдэтин кулунмүрдэс бородууксуулатынан Кремль елкетиттан сабалаан зас бириди-мал елкетиттар дьэри симиэр Москвагаады елка кизгээлэрин оһорор завод маданыннарса сыл ахсын 40 мөлүбүм оонньуур-дары ыһтар. Быйма завод оонньуурдар 12 сага көрүгүлэрин оһо-рор.

СНИМКА: Марина Гаджиева завод кырааскалыыр сымарыгар.

ССТА фотохрониката.

Нууччаларга Богдат, Вла-димир, Лев, Надежда, Вера, Любовь, сахаларга Айхал, Ньургун, Чолбон, Айталына, Күмнэй, Сардаана курдук бэр-тэхэй ааттар үгүстэр. Ону тэ-гэнэн бары да омултарга олуо-натыйк иһиллэр, суолталарынан да кэдэргэ, толоос да ааттар бааллар.

Кырымчык олохтоох, бүп-пэт түбүктээх нуучча бааһы-майың көргөһүгэр күүтүүлээх күндү оһо (Ждан) төрөөбүтө, ытаныах-ири нэх буолан, төрөһүтүтэрин күнүс да оһор-пот, түүн да утуннат буола олус эрэйдириин иһин, иһинэ-хэ Шушало (Айдарыкы), То-милло, Будилко, Неунокый, Бессон, Крик, Гам, Заяга (Кынгый) курдук ааты биз-рэллэрэ. Маһык ааттарга тө-рөһүтүтэр нарын тапталлара (оһотун таптаабат төрөһүт суох) уонна мунур уһукка тийиэ ыһсааһынара биригэ силлһэр. Сороһор аас-туор олохтоох быста дьадаһы мал-лар көргөтүтэрин аһсаана үк-сүү турарыттан ыһсыылара, ол иһигүтүн сага төрүүр оһо-лорго Нелюб, Нехороший, Болбан, Кручина, Нендан, Докуна, курдук ааттары иһэ-рэллэрэ.

Үкүсүтэр оһолоругар олүү-лээх мал, сага төрүүр оһоло-рун өлөрүмээрэ, «куһаһан тыһы», албыннаан таптыыр оһолоругар «куһаһан» — харыс-хал ааты биэрэллэрэ. Оһук ыаллар, оһолорун өлөрүмээрэ, араас албастары тутталлара. Сороһор оһо сүрэхтэммит аа-тыттан бири суолталаах атын аатынан ыһыраллара: Хогда-даты Федор дьэи, Хрисаны (грек тыла) Аурелия (латын

КЭДЭРГИ ТОЛООС ААТТАР

Антропонимика

тыла) дьэи — «куһаһан тыһы» оһук тыһын билбэт! Ардыгар оһо төрүүрүн кытта сонго ту-та аһата сымбыйан тийиэ биллэрбөккэ оһону «уора» ылар, сонун тэллээһер суулаан таһырдыа таһаарар, онтон дьэ атын дьон бырахпыт оһо-лорун булбут аатыран, айдаа-ран-куйдааран кинирэр, оһук оһо аата — Найден, Ненаш. Оһолоругар олүүлээх саха ыаллара эр оһоһо кыһыс аатын иһэрэллэрэ уонна кыһыстын таһынанаран улаатыннаралла-ра, биһэр уол-кыһыс аатын бункуйа биэрэллэрэ (Хобо-роос-Хабырымыс, Хабырымыс-Хобороос — И. Гоголев «Хара Кыталык»). Сороһор оһо тө-рүүрүн кытта тутта оһону атын ыалга хотон саах эһэр түннү-гүһүн күрдүбүһүнэ утан биэрэн иһтэрэллэрэ үһү. Ону тэһэ сахалыы Айдаан, Айнара, Дьэргэй, Оройкоон, Саахаан, Хадаара дьэи ааттар суолта-ларынан үһэ ыһыллыбыт нууччалыы ааттарга адыс чугаска дьыллар.

«Куһаһан тыһынтан» араһа-чылыыр харысхал ааттар үгүс омултарга бааллара. Туркмен-нарга: Италмаз («Ыт Ылбат»), Куре («осел оһото»). Көргө-һэ наар кыһыс төрөөтүдүнэ, кэлин төрөөбүт кыһыска Бес-сир («Түһсү»), Гызсоны («Ти-һэх Кымыс»), Огулгерек («Уол-га баһарабыт») курдук ааты биэрэллэрэ. Казахтарга эмиэ Итбай (Ыт Баай), Борибай («Бөрө Баай»), о. д. а. ааттар бааллара. Алтаецтарга кинини

өһүргэтиэх да ааттар үгүс-тэрэ: Бохту («Ньаһара»), Дьа-ман («Дьаабы»), Дьамандыт («Дьаабы сыт»), Дьамануул («Дьаабы уол»), Ийт-Баш («Ыт бас»), Тенек («Хон ма-һин, Анаары»), Токиун («Дьинкэй»), Чилекей («Сил, Сыраан»), Чычках («Үөһү-рүү»), Дьудек («Дьудэх»), Багай («Пахай»), Дьыту («Ку-һаһан сыттаах»), о. д. а. Итал-мас дьэи аат башкирдарга, ос-маннарга эмиэ баара. Удмур-дарга Дэрин («Чаһарык»), Котэз («Иһтиһир»), Куляг, Кульш («Дьүкээ, өлүк»), Жагонь («Бөхтөөх» — сага тө-рөөбүт оһону «куһаһан тыһы-тан» күрэтэн, бөххө саһыарал-лар) дьэи ааттар бааллара.

Арһаа Индия кыра норуот-тара оһолоругар эмиэ иһиник ааттары иһэрэллэрэ: Кутро («Ыт»), Керюа («Бөх»), Жав-руа («Кин»), о. д. а. Нанаец-тар ити чаһыгар, арааһа, барыларын куһарбыттар: Уку («Искэн, Кутургуйа»), Хешин («Баас онно»), Мочо («Со-доон»), Чуки (Сидын, Чич-чик»), Кэһихэ («Бөххон»), Колчи («Эһэ сааһа»), Хусух-та («Ыһынах хаһа»), Кали-мантан арыы даяктара сага төрөөбүт оһолоругар бастаан Козонг («Кураанах, Иччи-тэх»), Тонлу («Өйдөөбөт»), Укат («Чизгэһэи») курдук хос ааттары биэрэллэр, дьыһ-нээх ааттары кэлин иһэрэл-лэр эбит.

С. ЖИРКОВ.

Спорт КЫАЙЫЛААХ — ХАЙАХСЫТ

Эрилин Эриетин аатынан совхоз комплекснай спарта-кзадата быйыл спорт 8 көрү-гүн хаһы ытылыһа. Олор-гун баскетбол, хаһаһай, мас-тардыһыта уонна атах оон-ньуута Дирингэ иһки күн ус-тата барда.

Хаһаһайга 60 кг-га дьэри Семеев Захаров, 70 кг-га Ми-хейл Адамов (чаһырдар), 80 кг-га Николай Окоһеһников, онтон үөһэ Николай Митин (хайаһсыттар) бастаатылар. Абсолютнай чемпион үрдүк аатын Михаил Адамов ылан аналлаах биринһи-эн наһараа-даланна. Бу көрүгүгэ хаһаан-данан Чаһыр бөһөһтөрө аатыр-дылар, иһкини хайаһсыттар, үсүһү хаһаардар ылылар.

Мас тардыһытыгар сүрүн-нээн Хаһаар уонна Хайаһсыт күүстээхтэрин иһки ардыгар хаһыһы буолла. Баһылай Манчаары аатынан биринс иһини күрэхтэһини быйылгы кыттыһылааһа Виктор Андросов (Хаһаар) 70 кг ыһааһынаах-тарга тэһиһээһин буолбата. Ыа-рахан ыһааһынта Николай Митин аһардаһы аатырда. Хаһаанданан Хайаһсыт, Ха-һаар, Чаһыр нэһилиһтэрин спортсменнара иһики түһэл-лэр.

Баскетболга үчүгэй бэлэм-нээх Дирин уолаттара уонна кыргыттар бири да нэһилиһ-тэн хотторуу хомолототун бил-лэр.

Национальнай ыһаныһа-рынан дьарыктанар ыччат бу совхозка сыл ахсын элбээн иһэрэ көрөһсөһиллээх. Ол кур-дук, кыһылар туостарга 32 дун, кыһылар туостарга 32 спортсмен күүстэрин холонну-лар. Чаһыртан спорт маастара Николай Адамов (25 м 80 см), Николай Филиппов (24 м 20 см), Диринтэн Егор Марков (23 м 30 см) үчүгэй түмү-гү ситистилэр. Ыһаһаһа Н. Адамов 25 м 62 см, Н. Филип-пов 22 м 70 см уонна Дирин-тэн Иван Чирков 22 м 23 см кыһырайан кыайыһылааһынан табыстылар.

Куобаһа 22 м 37 см ойон бу ыһаһыһа аһара бастаата, иһкини Н. Адамов 21 м 95 см, үсүһү Хаһаар эдэр куобаһыһа Анатолий Саргыдаев 19 м 55 см түһөн ылылар. Диринг орто оһуолатын үөрэһэччи-лэр Миша Филиппов, Ваня Посельская, Миша Эверстов убайдарын кытта эһил-тэһил тардыстылар.

Атах оонньуутугар хаһаан-данан түмүк көрүг аһыттан 3-түү үчүгэй көрдөрүүһүн оһо-һулунна. Онно 198 м 18 см түһөн Чаһыр кыһыһыһытара кыайдылар. Иһкини 196 м 75 см көрдөрөн хайаһсыттар, үсү-һү 185 м 29 см ситиһэн хоп-тоһолор ылылар.

Спартанада иһикс аһар Хайаһсыкка ытытыһына. Волейболга Хайаһсыт уола-тара уонна Чаһыр кыргыттары аатырдылар. В. Филиппов, П. Васильева (хайаһсыттар), Т. Григорьева, Н. Филиппов (чаһырдар), В. Андросов (Ха-һаар) уо. д. а. спортсменнара оонньууларын ыһаһаһыһы аһыһа көрдүлэр.

Дуобаһа биһэ дуоһаһа эрийһин буолла. Күүтүлүтү-түн курдук, дуоһаһаһыһы И. Пинигин, Ю. Попов уонна А. Петров (хонтоһолор) бас-таатылар. Ол эрээри хаһаан-данан түмүккэ хайаһсыттар иһикиһлээһитилэр. Маньаһа А. Понсеева уонна Е. Кондрать-ва тахсыһылаах оонньуулар улаһаныһык көмөһтө.

Сааһымаһа эһиһэ олохтоо-тор аатырдылар. Иһилиһтэн И. Никитин, А. Лукин, М. Ба-рисова утарыһаһаһыһыһы хоттулар. Атын дуоһаһаһы-баһаһа (Хаһаар) кыайыһы-һына табыстылар. Хаһаан-дан хаһаардар, хонтоһолор би-ринстээх миһтэлэргэ тигиһи-лэр.

Остуол тэһиһиһгэр А. Арши-пов, М. Пинигин аһыттарын техникаһа үрдүгэ хараһа-тута быраһыллар. Иһилиһ-бастаатылар. Кыргыттарга Н. Григорьева (Хайаһсыт) кыай-да. Хаһаанданан Хонтоһо спортсменнара эрэллээһи-бастаатылар.

Уопсай түмүккэ 13 очко-лаах Хайаһсыт нэһилиһгэһи ыччаттара кыайыһылааһына табыстылар. Иһиксэ — чаһыр-дэр, үһүһкэ — хонтоһолор.

Д. ЭВЕРСТОВ.

КӨРӨРГӨ ТИЭТЭЙИҢ!

Бу күһнэртэн үһүс сыл тох-сунньу ыйын 2 күнүгэр дьэри оройуон киноэкранныгар кыл-гас болдьоһхо кэлбит сага, кэ-тит экраннаах, өһнөөх, иһки се-риялаах «Белый Бим, черное ухо» дьэи уус-уран фильм көр-дөрүллэр.

Биһигини тулалыыр эйгэ, ба-ры тыһынар тыһыһаах сыһаан-һын, эрэллээх, бэрһинилээх буо-луу, таптал тустарыһа бу тинг-иһирэх кинолентаны Горькай аатынан киһиһтэ-ССРС Государственной бэрэ-һиһэтин лауреата Гавриил Колаевич Трөһпольская маһа ааттаах сөһөһиһэн уһулаа.

Фильм сценарийын аһа-уонна туруорааһыһа — СССР-роднай артиһа Станислав По-точкай. Сүрүн оруолга СССР-народнай артиһа Вячеслав Хо-нов оонньуур.